

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **B., spol. s.r.o., L., B.**, IČO: X., zastúpeného JUDr. M.Z., advokátom, H.B. proti žalovanému: **S., spol. s.r.o., C., B.**, IČO: X., zastúpeného advokátom JUDr. R.L.B., **o zaplatenie 1 546 995,60 Sk (51 350,85 Eur) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod spisovou značkou 26Cb 296/2002, o mimoriadnom dovolaní Generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 20. februára 2007, č. k. 26Cb 296/2002-266 v znení opravného uznesenia z 22. mája 2007, č. k. 26Cb 296/2002-272 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 19. júna 2008, č. k. 6Cob 66/2007-386, vo výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť úrok z omeškania vo výške 17,6% ročne z istiny 1 546 996,60 Sk od 16. februára 2002 až do zaplatenia, takto

r o z h o d o l:

Rozsudok Okresného súdu Bratislava II z 20. februára 2007, č. k. 26Cb 296/2002-266 v znení opravného uznesenia z 22. mája 2007, č. k. 26Cb 296/2002-272 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 19. júna 2008, č. k. 6Cob 66/2007-386 v časti, ktorou bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť úrok z omeškania 17,6% ročne z istiny 1 546 996,60 Sk od 16. februára 2002 až do zaplatenia sa **z r u š u j e** a vec sa **v r a c i a** v zrušenom rozsahu Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 20. februára 2007, č. k. 26Cb 296/2002-266 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 546 995,60 Sk spolu s úrokom z omeškania vo výške 17,6% ročne od 29. marca 2000 do zaplatenia, ako aj trovy konania vo výške

77 345 Sk a právneho zastúpenia vo výške 241 308,50 Sk k rukám právneho zástupcu žalobcu.

Rozhodol tak s odôvodnením, že žalobca dôvodne voči žalovanému uplatnil právo na zaplatenie sprostredkovateľskej odmeny na základe zmluvy o sprostredkovaní zo dňa 29. februára 2000 vyúčtovanej faktúrou č. 1/2/2002, splatnou 15. februára 2002. Po zhodnotení všetkých dôkazov bol súd presvedčený, že žalobca sprostredkovateľskú činnosť smerujúcu k uzavretiu kúpnej zmluvy, ktorá bola predmetom sprostredkovania, vykonal. Kúpna zmluva bola uzavretá 29. marca 2000 a v tomto okamihu s poukazom na § 644 Obchodného zákonníka žalobcovi vznikol nárok na dohodnutú odmenu.

O dôvodnosti uplatneného príslušenstva pohľadávky súd prvého stupňa len poukázal na ustanovenia § 365, 369 a 502 Obchodného zákonníka.

O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu podal žalovaný odvolanie s odvolacími dôvodmi uvedenými v § 205 ods. 2 písm. a/, d/ a f/ O.s.p. Namietal, že v konaní súd nevyhovel jeho opakovaným návrhom vypočúť prokuristku žalovaného, čím mu odňal možnosť konať pred súdom. Na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, a preto rozhodnutie napadnuté týmto odvolaním vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázal na ustanovenie bodu 2.2 zmluvy o sprostredkovaní a nečinnosť žalovaného v období od 29. februára 2002 do 29. marca 2000 s tým, že v tomto čase sa žalovaný nezúčastnil na rokovaníach s vlastníkom nehnuteľností obchodnou spoločnosťou P., a.s., B., o objasnení existencie tiarch a bremien viaznucich na nehnuteľnostiach, preto žalobcovi nevznikol nárok na zaplatenie sprostredkovateľskej provízie uvedenej v bode 2.4 zmluvy. Súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil otázku priznania príslušenstva, teda úrokov z omeškania v prospech žalobcu tým, že mu tieto vo výroku rozhodnutia priznal vo výške 17,6 % p. a. od 29. marca 2000 do zaplatenia, pritom faktúra č. 1/2/2002, ktorou žalobca vyúčtoval žalovanému spornú sumu, bola splatná až dňa 15. februára 2002. Žiadal, aby odvolací súd prvostupňový rozsudok zmenil a žalobu zamietol. Súčasne žiadal priznať náhradu trov konania.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozsudkom z 19. júna 2008, č. k. 6Cob/66/2007-386 napadnutý rozsudok Okresného súdu Bratislava II v časti istiny potvrdil a v časti úroku z omeškania a trov konania zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 17,6% ročne z istiny 1 546 995,60 Sk od 16. februára 2002 až do zaplatenia, ako aj trovy konania vo výške 77 345 Sk a trovy právneho zastúpenia vo výške 627 865,50 Sk. Vo zvyšku žalobu zamietol. Súčasne uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 66 281 Sk.

Podľa odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu z obsahu spisu nepochybne vyplynul skutkový stav tak, ako bol zistený súdom prvého stupňa. Žalobca sprostredkovateľskú činnosť vykonal a táto bola zavŕšená dňa 29. marca 2000 uzavretím kúpnej zmluvy na časť pozemkov medzi spoločnosťou P., a.s., B. ako predávajúcim a spoločnosťou S., s.r.o., Bratislava ako kupujúcim, a to v lehote, ktorá bola v zmluve dohodnutá. Uzavretím tejto kúpnej zmluvy vznikol žalobcovi nárok na províziu podľa § 644 Obchodného zákonníka a vo výške dohodnutej v zmluve o sprostredkovaní. Žalobca v konaní predložil dôkazy o tom, že získaval podklady týkajúce sa predmetných nehnuteľností. Je teda zrejmé, že činnosť podľa zmluvy o sprostredkovaní vykonal, splnil účel zmluvy a teda má právo na zaplatenie provízie. Súd prvého stupňa sa správne vysporiadal i s návrhom žalovaného na vykonanie výsluchu prokuristky A. ako svedkyne, ktorá bola prítomná na pojednávaní. Bola teda oboznámená s tvrdeniami žalobcu, preto jej výpoveď by bola nevierohodná.

Pokiaľ ide o úroky z omeškania so zaplatením faktúry č. 1/2/2002 z 1. februára 2002, splatnej dňa 15. februára 2002, žalovaný sa dostal do omeškania s jej zaplatením 16. februára 2002. Od tohto dátumu vznikol žalobcovi nárok na zaplatenie úrokov z omeškania vo výške, ktorá je v súlade s § 369 a 502 Obchodného zákonníka v znení účinnom do 31. januára 2004. V tejto časti preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil podľa § 220 ods. 1 O.s.p. a v prevyšujúcej časti úrokov z omeškania žalobu zamietol.

Rovnako v časti náhrady trov prvostupňového konania odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a priznal podľa § 142 ods. 2 O.s.p., vyhl. č. 163/2002 Z. z. a vyhl. č. 655/2004 Z. z. žalobcovi náhradu trov za právne zastúpenie v celkovej výške 627 865,50 Sk. O trovách odvolacieho konania súd rozhodol podľa § 224 ods. 2 O.s.p.

Rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 29. júla 2008.

Po právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na podnet žalovaného ako osoby dotknutej rozhodnutím súdu, podal generálny prokurátor Slovenskej republiky 29. júla 2009 voči rozhodnutiam súdov prvého a druhého stupňa mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 O.s.p., a to vo výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť úrok z omeškania vo výške 17,6% ročne z istiny 1 546 996,60 Sk od 16. februára 2002 až do zaplatenia. Namietal, že rozsudkami oboch súdov bol v prejednávanej veci porušený zákon a podanie mimoriadneho dovolania vyžaduje ochranu práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami než mimoriadnym dovolaním. Oba sudy v dôkaznom konaní nepostupovali v súlade s ustanovením § 120 O.s.p.

a nevykonali dôkaz, ktorým mal poslúžiť k verifikácii právne významnej skutočnosti, predstavujúcej znak skutkovej podstaty aplikovateľnej právnej normy.

Ďalej podľa dovolateľa z vykonaného dokazovania je zrejmé, že k uzavretiu zmluvy o sprostredkovaní došlo 29. februára 2000, preto výšku úrokov z omeškania a spôsob ich výpočtu upravovalo ustanovenie § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, účinné do 31. januára 2004. Obchodný zákonník upravuje omeškanie dlžníka s plnením peňažného záväzku komplexne. V ustanovení § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka upravuje aj výšku úrokov z omeškania, nerobí tak číselným určením jej výšky, ale úpravou spôsobu, akým sa výška určí. Pre prípad, že úroky z omeškania neboli upravené dohodou, stanovuje pravidlo, že úroky z omeškania sú o 1% vyššie ako úroková sadzba určená pre úročenie úverov podľa § 502 Obchodného zákonníka. V konkrétnom prípade strany výšku úrokov z omeškania v zmluve nedohodli, a preto mala byť ich výška stanovená vo väzbe na ustanovenie § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka, teda podľa obvyklej úrokovej sadzby, ktorú banky požadovali za úvery v mieste sídla dlžníka v čase uzavretia zmluvy, zvýšenú o 1%. V spisovom materiáli sa nenachádza žiaden relevantný dôkaz, ktorý by odôvodňoval rozhodnutie konajúcich súdov pri priznaní úroku z omeškania vo výške 17,6 % p. a., ktorá mala zodpovedať ustanoveniam § 369 ods. 1, § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka (napr. listinné dôkazy o výške úrokovej miery z úverov bánk v mesiaci február 2000 v sídle dlžníka, resp. priemerné úrokové miery NBS). Výška úrokovej miery z úverov poskytovaných bankami v sídle dlžníka nebola súdu známa ani z jeho rozhodovacej činnosti, inak by stanovenie výšky úroku z omeškania oprel v odôvodnení rozhodnutia o túto skutočnosť. Z uvedeného možno jednoznačne dospieť k záveru, že súdy pri rozhodovaní o výške úroku z omeškania vychádzali výlučne zo žalobného návrhu bez toho, aby sa zaoberali jeho oprávnenosťou. Súd prvého stupňa pri rozhodovaní o výške úrokov z omeškania v intenciách § 369 ods. 1 a § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka potom zaťažil konanie vadou, ktorá mala za následok nesprávne právne posúdenie (§ 243f ods. 1 písm. b) O.s.p.). Zhodného pochybenia sa dopustil aj odvolací súd, keď v napadnutej časti rozhodnutie nezrušil a stotožnil sa s výškou úroku z omeškania súdom prvého stupňa. V neposlednom rade je výrok súdov oboch stupňov v časti priznaného úroku z omeškania nepreskúmateľný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že boli splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e O.s.p. vec preskúmal podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Predmetom mimoriadneho dovolania je výrok rozsudkov okresného a krajského súdu v časti týkajúcej sa uplatneného nároku žalobcu na úrok z omeškania pri omeškaní s plnením peňažného záväzku podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka.

Podľa obsahu spisu právnym základom je zmluva o sprostredkovaní z 29. februára 2000. Je nepochybné, že sporové strany ako účastníci zmluvy si nedohodli pre prípad omeškania so splnením peňažného záväzku sadzbu úroku z omeškania. Preto veriteľovi patria úroky z omeškania podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy, z ktorej vznikol nárok (§ 768c ods. 1 Obchodného zákonníka v znení platnom do 1. októbra 2004).

Podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, ak je dlžník v omeškaní so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti a nie je dohodnutá sadzba úrokov z omeškania, je povinný platiť z nezaplatenej sumy úroky z omeškania určené v zmluve, inak o 1% vyššie, než je úroková sadzba určená obdobne podľa § 502.

To znamená, že ak sadzba úrokov nie je v zmluve dohodnutá, tak úroky z omeškania sú určené sadzbou, a to o jedno percento vyššie ako sú úroky požadované za poskytnuté úvery bankami v mieste sídla alebo bydliska dlžníka v čase uzavretia zmluvy.

V prejednávanej veci žalobca v žalobe požadoval za omeškanie s platením peňažného záväzku úrok z omeškania vo výške 17,6% p. a. Uvedená úroková sadzba bola oboma súdmi žalobcovi priznaná, a to bez toho, aby žalobca súdu preukázal, že ním požadovaná úroková sadzba je v súlade so zákonným znením § 369 ods. 1 v spojení s § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka (účinným do 1. októbra 2004).

Za daného stavu je potrebné prisvedčiť dovolateľovi, že okresný a krajský súd nepostupovali v súlade s ustanovením § 120 O.s.p., keď nevykonali dôkaz o výške úrokovej sadzby za omeškanie s úhradou faktúry č. 1/2/2002, splatnej 15. februára 2002.

Naviac rozhodnutie súdu prvého stupňa a aj odvolacieho súdu v časti priznaných úrokov nie je vôbec odôvodnené. O správnosti žalobcom požadovanej výšky sadzby úroku 17,6% z istiny peňažného záväzku chýba logická interpretácia príslušných právnych noriem. Preto dovolací súd pokladá výrok Okresného súdu Bratislava II a Krajského súdu v Bratislave v napadnutej časti za nepreskúmateľný.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ustanovenia § 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 2 O.s.p. oba rozsudky v napadnutej časti zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konania.

V ďalšom konaní súd prvého stupňa posúdi dôvodnosť výšky uplatneného úroku z omeškania a opätovne rozhodne.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa znova o trovách konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. septembra 2009

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.